

Έργο με επίκεντρο ένα ιστορικό πρόσωπο είναι και η «Θεοδώρα ή Μεγάλη» του κ. Γ. Ρούσσου. Ο κ. Ρούσος έχει αποκτήσει ειδικότητα στις ιστορικές θεατρικές μονογραφίες. Στο εισαγωγικό σημείωμα στο πρόγραμμα εξομολογείται ότι θεωρεί τη «Θεοδώρα» την πιο αξιόλογη σ' αυτό το είδος επίτευξή του.

Δε συμμερίζομαι έντελως αυτή τη γνώμη, ή όποια πιθανόν να αϊτιολογείται από την προτίμηση που έχει, κατά κανόνα, όπως είναι φυσικό, ό κάθε συγγραφέας για την τελευταία του δημιουργία. Νομίζω ότι ή «Αμαλία» του π.χ. είναι ένας χαρκτήρας πολύ πιο σκαλισμένος από τη «Θεοδώρα» του, την όποία ζωγραφίζει μονολιθικά. Την παρουσιάζει μόνο σαν Αυτοκρατορίσσα όλότελα άφοσιωμένη στο λειτούργημά της και στον Ίουστινιανό, έπειδή είναι Αυτοκράτορας. Η προηγούμενη ζωή της δεν άφησε μέσα της κανένα ίχνος, κι αν κάποτε κά-

ποιο υπόλειμμα πάει να ξυπνήσει, άμέσως τὸ καταπνίγει άποφασιστικά. Τὸ άπόλυτο ξεπερνά τὸ ανθρώπινο μέτρο. Κι έπειδὴ δὴ λα τὰ πρόσωπα γύρω εἶναι τὸ ἴδιο μονογραμμικά σχεδιασμένα, έπειδὴ ὁ Ἰουστινιανὸς μετατρέπεται, γιὰ χάρη τῆς Θεοδώρας, ἀπὸ κραταῖδ Αὐτοκράτορα σ' ἓνα άσθενικὸ καὶ παραμερισμένο ὄντάριο, ὅλο τὸ έργο μᾶς κάνει κάπως τὴν έντύπωση ένὸς λαϊκοῦ εἰκονογραφημένου άναγνώσματος, ποὺ έχει γιὰ κύριο σκοπὸ νὰ έπαναφέρει στὸ νοῦ, ἢ καὶ νὰ διδάξει στὸ κοινὸ, μὲ πολὺ άπλό, στατικὸ καὶ κάποτε καὶ παραμορφωτικὸ τρόπο, ὀρισμένα ἱστορικὰ γεγονότα.

Τὸν έκλαϊκευτικὸ χαρακτήρα τοῦ έργου τὸν υπογραμμίζει καὶ ἡ παρουσία ένὸς άφηγητῆ. Ὁ κ. Ροῦσσος δὲν έπιχειρεῖ καμιά έρμηνεία τῶν άπλουστευμένων γεγονότων ποὺ εκτίθενται κατὰ παράταξη, κανέναν ἰδιαίτερο προσωπικὸ φωτισμὸ τους. Μόνον τὰ άπλουστεύει. Τὰ γεγονότα σταθμεύουν στὸ παρελθόν, χωρὶς νὰ προβάλλονται συνδεδεμένα μὲ νεότερη έμπειρία. Τούτῃ ἡ παθητικὴ στάση τοῦ συγγραφέα έμποδίζει τὴν κρίση, καὶ συνεπακόλουθα τὴν πνευματικότητα, νὰ εἰσβάλλει στὸ έργο καὶ νὰ τὸ ζωντανέψει.

Τῇ ζωντάνια ποὺ άπουσιάζει δοκίμασε καὶ έπέτυχε—μέσα στὰ ὅρια τῶν δυνατοτήτων—νὰ τὴν έμφυσήσει στὸ ρόλο τῆς ἡ Κα Καρέζη. Δημιούργησε έναν ἀπὸ τοὺς καλύτερους ρόλους τῆς. Τὸν έμπλούτισε μὲ ὅσους κυματισμοὺς κι ὅσες άποχρώσεις επιδέχεται, καὶ εἶχε καὶ σθεναρότητα καὶ μεγαλοπρέπεια. Οἱ ἄλλοι ἡθοποιοί, πιθανὸν έπειδὴ τὰ πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα ἦταν ὑποχρεωμένοι νὰ κινηθοῦν ἦταν πολὺ στενά, περιορίστηκαν νὰ εἶναι ἄρκετοί, νὰ κρατήσουν ἱκανοποιητικὰ τὸ μέρος τους. Κάποια προσπάθεια δημιουργίας ρόλου διέκρινα μόνο στὸν κ. Ν. Βασταρδή, στὸν κ. Μ. Πανώριο, στὴν Κα Κ. Λαμπροπούλου. Ὅπωςδὴποτε, τὰ σύνολα εἶχαν ἄρμονικὰ ένορχηστρωθεῖ ἀπὸ τὸ σκηνοθέτῃ κ. Μινωτή, κι ὅλο τὸ έργο παισιώθηκε ἀπὸ ἓνα πολὺ αἰσθητικὸ κι επιδέξιο συνθετικὸ σκηνικὸ τοῦ κ. Γιάννη Καρύδη. Τὸ σκηνικὸ ὅπως καὶ τὰ κοστού-

μια, πού ήταν κι αυτά έργα τοῦ κ. Καρύδη, είχαν μαζί λιτότητα
κι επιβλητικότητα.

* * *